

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 250/05-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. E., bytom K., právne zastúpenej advokátom JUDr. J. H., K., ktorou namieta porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 280/04 zo 17. februára 2005, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. E. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. júna 2005 doručená sťažnosť Ing. J. E. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 280/04 zo 17. februára 2005.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla, že:

„Okresný súd Košice II. (ďalej len OS) rozsudkom č. k. 28 C 237/02-84 z 11. 03. 2004 zaviazal žalovaných v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni sumu 80.000, Sk so 17,6 % ročným úrokom z omeškania od 10. 04. 2001 do zaplatenia, a to do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalovaných zaviazal nahradiť trovy konania v sume 15.112,- Sk na účet advokátky JUDr. D. M. do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaných taktiež zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť súdny poplatok za návrh na začatie konania v sume 4.000,- Sk na účet OS Košice II. do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Proti uvedenému rozsudku OS Košice II. podala žalovaná v 2. rade J. E. dňa 18. 05. 2004 odvolanie, v ktorom okrem iného v IV. časti (str. 7) uplatnila námietku relatívnej neplatnosti zmluvy o pôžičke zo dňa 26. 03. 2001 v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) vo väzbe na § 145 ods. 1 OZ druhá veta, a to proti žalobkyni aj žalovanému v 1. rade.

KS v Košiciach rozsudkom č. k. 11 Co 280/04-134 z 17. 02. 2005, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 18. 04. 2005, potvrdil rozsudok OS Košice II. vo vyhovujúcom výroku a vo výroku otravách konania a o poplatkovej povinnosti žalovaných. Žalovaných zároveň zaviazal nahradiť žalobkyni spoločne a nerozdielne trovy odvolacieho konania v sume 3.236,- Sk a tieto zaplatiť do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Odvolačný súd dospel k záveru, že odvolanie žalovanej v 2. rade nie je dôvodné, pričom mal za to, že súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v súlade s § 120 ods. 1 OSP, ktorým zistil skutkový stav, tento správne vyhodnotil a aj vecne správne vo veci rozhodol, pokiaľ žalobe vyhovel. Odvolačný súd sám poukazuje na fakt, že žalovaná v 2. rade v konaní uviedla, že nemala v čase uzavretia zmluvy vedomosť o pôžičke, nikdy k nej nedala súhlas a preto sa ňou necíti byť viazaná. Odvolačný súd taktiež konštatoval, že pôžičku v sume 80.000,- Sk nepochybne nemožno považovať za bežnú vec, pokiaľ ju uzavrel iba jeden z manželov, je pre jej platnosť potrebný aj súhlas druhého manžela, v danom prípade žalovanej v 2. rade.

Odvolací súd po vyhodnotení dôkazov dokonca uzavrel, že žalovaná v 2. rade dala k zmluve o pôžičke konkludentný súhlas, pretože jej správanie údajne svedčí o tom, že žalovaná obsah uvedenej pôžičky schválila. Odvolací súd sa v tomto smere stotožnil so záverom súdu prvého stupňa a tiež uveril tvrdeniam žalobkyne o tom, že žalovaná v 2. rade ju uistovala, že pôžičku jej spolu s manželom vráti.

Odvolací súd ďalej poukazuje na to, že aj bez ohľadu na správne závery súdu prvého stupňa, v prípade nedostatku súhlasu zo strany žalovanej s uzavretím spornej zmluvy o pôžičke by išlo o tzv. relatívnu neplatnosť právneho úkonu upravenú v ust. § 40a OZ.

Odvolací súd v tejto súvislosti prezentuje názor, že dovoliť sa relatívnej neplatnosti možno iba osobitnou určovacou žalobou v osobitnom a samostatnom občianskom súdnom konaní. Podľa odvolacieho súdu iba právoplatný rozsudok v takomto konaní, ktorým je konštatovaná neplatnosť právneho úkonu, môže dať základ pre posúdenie takéhoto úkonu ako neplatného. Odvolací súd z toho, že žalovaná takúto žalobu do rozhodnutia súdu nepodala, vyvodil, že žalovaná relatívnu neplatnosť úkonu právne relevantne neuplatnila a že zmluvu o pôžičke je potrebné aj za predpokladu nedostatku súhlasu žalovanej považovať za platný právny úkon, týkajúci sa oboch manželov.

Odvolací súd preto z tohto dôvodu neprihliadol ani k odvolacej námietke žalovanej (námietka relatívnej neplatnosti), pretože uvedenú otázku podľa jeho názoru nemohol posúdiť ako predbežnú otázku v tomto konaní.“

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal nasledovné rozhodnutie:

„Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 Co 280/04-134 z 17. 02. 2005 právoplatným dňa 18. 04. 2005 bolo porušené základné právo sťažovateľky na spravodlivý proces zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 Co. 280/04-134 z 17. 02. 2005 a vec mu vracia na ďalšie konanie. (...)

Ústavný súd Slovenskej republiky odkladá vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 Co 280/04 z 17. 02. 2005, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Košice II. č. k. 28 C 237/02-84 z 11. 03. 2004.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu, v tomto prípade všeobecných súdov rozhodujúcich v spore sťažovateľky, nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom

prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 56/03, II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02).

Ústavný súd preto preskúmal opodstatnenosť predloženej sťažnosti v naznačenom smere, predovšetkým možnosť preukázania príčinnej súvislosti medzi postupom všeobecných súdov a základným právom upraveným v čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľka v sťažnosti namietala.

Z priložených rozhodnutí všeobecných súdov ústavný súd zistil, že vo veci, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie označených práv, rozhodol Okresný súd Košice II rozsudkom sp. zn. 28 C 237/02 z 11. marca 2004 tak, že zaviazal žalovaných (sťažovateľka v konaní pred všeobecným súdom vystupovala ako žalovaná v 2. rade) zaplatiť žalobkyni sumu 80 000 Sk s príslušenstvom. Proti predmetnému rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 11 Co 280/04 zo 17. februára 2005 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, predovšetkým práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces, ktorému ochranu poskytuje aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01) alebo ak by v prípade opravných konaní všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím.

V prípade sťažovateľky však nešlo o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie označených práv, ale o prípad, keď základné právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa subjektívnych názorov sťažovateľky. Sťažovateľkina nespokojnosť s obsahom rozhodnutí všeobecných súdov nie je dôkazom ich neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02). K tomu treba dodať, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 28 C 237/02 z 11. marca 2004, ako aj rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 11 Co 280/04 zo 17. februára 2005 obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov na ich výroky a ústavný súd nezistil porušenie ústavnoprocených princípov konania pred týmito súdmi podľa čl. 46 až 50 ústavy.

Ústavný súd tiež nezistil, že by závery všeobecných súdov boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov všeobecných súdov. Tvrdenia sťažovateľky preto podľa názoru ústavného súdu sledujú len dosiahnutie zmeny súdneho konania, ktoré skončilo nepriaznivým výsledkom pre sťažovateľku, čo však nemožno spájať s pojmom spravodlivý proces a porušovaním jeho princípov.

Sťažovateľka tvrdila, že krajský súd ako odvolací súd porušil jej právo na spravodlivý súdny proces, pretože nebral do úvahy jej tvrdenia a argumentáciu.

Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu (§ 211 OSP). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivý proces.

Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a tvrdým porušením základného práva sťažovateľa na spravodlivý proces. Krajský súd v odôvodnení

rozhodnutia uviedol, že „*Odvolací súd poukazuje na to, že z výpovede samotnej žalovanej vyplýva, že uvedení pôžičku sprostredkovala medzi účastníkmi jej bývalá kolegyňa JUDr. L., pred ktorou sa ona zmienila, že potrebujú s manželom urýchlene uhradiť leasingovú splátku, nemajú však dostatok peňažnej hotovosti. V tomto smere žalovaná uviedla, že nebola prítomná pri samotnom uzavretí zmluvy a o jej uzavretí sa dozvedela až následne od žalobkyne, ktorá od nej požadovala vrátenie pôžičky.*

Toto tvrdenie žalovanej je v rozpore s obsahom písomného prehlásenia JUDr. H. L., ktorá uviedla, že o poskytnutie pôžičky ju požiadala ako kolegyňu a dobrú priateľku práve žalovaná v 2. rade a to pri telefonickom rozhovore a potom, čo jej ona ako aj žalobkyňa prisľúbili pôžičku, táto poslala pre peniaze manžela.

Žalovaná v konaní nepopierala opakované tvrdenia žalobkyne o tom, že potom, ako jej pôžička nebola v dohodnutej lehote vrátená, opakovane osobne aj telefonicky vyzývala žalovanú v 2.rade na vrátenie pôžičky, pritom táto jej stále sľúbila, že táto pôžička bude uhradená.

Vyhodnotením týchto dôkazov teda možno uzavrieť, že žalovaná sa najneskôr následne po uzavretí uvedenej zmluvy o pôžičky o tejto dozvedela a z jej faktického správania sa potom vyplýva, že k tejto zmluve dala konkludentný súhlas. Táto totiž v konaní netvrdila a ani neoznačovala dôkazy na to, aby potom čo sa o pôžičke dozvedela, dala svojim konaním najavo, že táto sa jej netýka a s jej obsahom nesúhlasí. Naopak zo vzájomného porovnania všetkých dôkazov, týkajúcich sa uvedenej okolnosti možno dôvodne uveriť tvrdeniam žalobkyne o tom, že žalovaná v 2.rade ju uisťovala, že pôžičku jej s manželom vráti. Takéto správanie však svedčí o tom, že žalovaná obsah uvedenej pôžičky schválila. Už z týchto dôvodov mal odvolací súd za to, že súd prvého stupňa vyhodnotil uvedené dôkazy správne, pokiaľ z nich vyvodil záver o tom, že žalovaná dala súhlas s uzavretím zmluvy o pôžičke.

Bez ohľadu na tieto správne závery súdu prvého stupňa, odvolací súd poukazuje na to, že aj v prípade nedostatku súhlasu zo strany žalovanej s uzavretím spornej zmluvy o pôžičke by išlo o tzv. relatívnu neplatnosť upravenú v ust. § 40a Obč. zákonníka.

Podľa tohto ustanovenia ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ust. § 42a, 140, 145 ods. 1, 479, § 589, § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2 považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takýmto úkonom dotknutý neplatnosti právneho úkonu

nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To isté platí, ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda účastníkov. Ak je právny úkon v rozpore so všeobecne záväzným predpisom o cenách, je neplatný iba v rozsahu, v ktorom odporuje tomuto predpisu, ak ten, kto je takýmto úkonom dotknutý, neplatnosti dovolá.

Z uvedeného ust. vyplýva, že ako relatívna neplatnosť je posudzovaná aj neplatnosť právneho úkonu uzavretého jedným z manželov bez súhlasu druhého podľa § 145 ods. 1 O. s. p. Skutočnosť, že sa jedná o relatívnu neplatnosť právneho úkonu znamená, že tento právny úkon je treba považovať za platný, pokiaľ sa oprávnená osoba tejto neplatnosti nedovolá. Dovoľat' sa relatívnej neplatnosti možno iba žalobou v občiansko-súdnom konaní. Iba právoplatný rozsudok v takomto konaní ktorým je konštatovaná neplatnosť právneho úkonu môže dať základ pre posúdenie takéhoto úkonu ako neplatného. Žalovaná v odvolacom konaní na otázku súdu potvrdila, že takúto žalobu do rozhodnutia súdu nepodala a z uvedeného vyplýva, že uvedenú zmluvu o pôžičke je potrebné aj za predpokladu nedostatku súhlasu žalovanej považovať za platný právny úkon, týkajúci sa oboch manželov. Takýmto právnym úkonom sú teda nepochybne aj obaja viazaní. Z tohto dôvodu preto odvolací súd neprihliadol ani k tejto odvolacej námietke žalovanej. Uvedenú otázku nemohol odvolací súd posúdiť ako predbežnú otázku v tomto konaní“.

Takto koncipované odôvodnenie dalo vyčerpávajúcu odpoveď na skutkovú a právnu podstatu odvolania, ako aj samotnú podstatu sporu o určenie vlastníckeho práva, a preto jeho obsah neopodstatňuje tvrdenie, že uvedeným rozhodnutím došlo k sťažovateľkou namietanému porušeniu jej práva na spravodlivý proces.

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03).

Ústavný súd napokon poznamenáva, že rozhodovanie o zrušení sťažovateľkou označeného právoplatného rozhodnutia krajského súdu vyplýva z čl. 127 ods. 2 ústavy a prichádzalo by do úvahy iba v tom prípade, ak by nadväzovalo na rozhodnutie o vyslovení

porušenia jej práv. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2005